

Europaudvalget

FOLKETINGET

REFERAT

AF 27. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: tirsdag den 17. april 2018
Tidspunkt: kl. 13.30
Sted: vær. 2-133

Til stede: Kenneth Kristensen Berth (DF), fungerende formand, Carsten Kudsk (DF), Jan E. Jørgensen (V), Christina Egelund (LA), Peter Hummelgaard Thomsen (S), Nikolaj Villumsen (EL), Rasmus Nordqvist (ALT) og Holger K. Nielsen (SF)

Desuden deltog: udenrigsminister Anders Samuelsen.

Kenneth Kristensen Berth fungerede som formand under hele mødet.

FO Punkt 1. Finansiering af 2. tranche af flygtningefaciliteten i Tyrkiet

– *Politisk godkendelse*

EUU alm. del (2017-18) – bilag 596 (samlenotat)
EUU alm. del (2015-16) – bilag 281 (udvalgsmødereferat side 324 FO, forhandlingsoplæg vedr. finansieringen af flygtningefaciliteten forelagt 27/11-15)

Udenrigsministeren: Tak fordi I er kommet i dag. Jeg forsøger altid at undgå indkaldelse af udvalget med så kort varsel, som det er tilfældet her. Det skal jeg beklage. Situationen er dog, som jeg også nævnte i fredags under min forelæggelse, at vi forventer et kompromis på Coreper på torsdag vedrørende finansieringen af Tyrkiefaciliteten. Det er sagen i dag.

Jeg ved, at hasteindkaldelser kan være rigtig ubejlejlige. Men jeg fandt det rigtigst at forelægge sagen her i udvalget forud for Coreper på torsdag.

Som jeg nævnte i fredags, fremlagde Kommissionen den 14. marts en kommissionsbeslutning om 2. rate af Tyrkiefaciliteten. De første 3 mia. euro er ved at være brugt op, og som det allerede blev besluttet på EU-Tyrkiet-topmødet i marts 2016, skal EU nu mobilisere yderligere 3 mia. euro til den videre finansiering af flygtningefaciliteten inden udgangen af 2018. Selve opfyldningen af faciliteten er altså ikke til diskussion. Det spørgsmål, som udestår, og som forhandles i Coreper, er, hvordan de 3 mia. euro skal finansieres.

Kommissionen har lagt op til, at de næste 3 mia. euro finansieres sådan, at medlemslandene bidrager med 2 mia. euro i bilaterale bidrag, og 1 mia. euro findes på EU-budgettet. Det er samme finansieringsnøgle, som blev brugt, da faciliteten blev oprettet i 2015.

For at være på den sikre side besluttede vi allerede i forbindelse med finansloven for 2018 at afsætte Danmarks andel af genopfyldningen på 300 mio. kr.

Men fra dansk side finder vi, at så meget som muligt bør finansieres over EU-budgettet. Behovet for genopfyldning har været kendt længe, og det er det, vi har EU-budgettet til. Drøftelserne er som sagt gået hurtigere end forventet. På Coreper i sidste uge var der tegn på, at der allerede i denne uge kan landes et kompromis vedrørende finansieringsnøglen.

Forhandlingerne er heldigvis gået den rigtige vej. Kompromiset synes nu at indebære, at størstedelen af de nye 3 mia. euro finansieres via EU-budgettet. Det vil i givet fald betyde, at vi ikke kommer til at bruge alle de midler, vi har sat af til formålet på finansloven. Det synes jeg er tilfredsstillende og glædeligt.

Hvis der opnås enighed på Coreper på torsdag, vil Kommissionen udarbejde en ændret beslutning med den nye finansieringsnøgle. Der vil derefter blive udarbejdet såkaldte bidragscertifikater for de nationale bidrag, herunder også for det danske bidrag. Vi forventer, at certifikaterne kan underskrives ultimo maj. Samtidig vil den fælles forståelse om faciliteten mellem medlemslandene og Kommissionen blive opdateret med den aftalte finansieringsnøgle. Kommissionen oplyser, at der ikke forventes andre ændringer i den fælles forståelse.

Lad mig slutte med at sige, at flygtningefaciliteten bidrager til at løse en stor udfordring både for EU og for Tyrkiet. Den har bidraget til at dæmme op for migrationsstrømmen fra Tyrkiet til Europa. Den hjælper tusindvis af flygtninge i Tyrkiet til en bedre tilværelse, og den er en af de vigtigste nærområdeindsatser overhovedet. Det er en aftale, der er god for EU og Tyrkiet – og for Danmark.

Jeg ved, at flere af jer er meget interesserede i andre aspekter af aftalen med Tyrkiet – ikke mindst hvordan Tyrkiefacilitetens første midler er blevet brugt. Det har jeg stor forståelse for. Men det er aspekter, som vi kan og bør behandle på det kommende samråd og forespørgselsdebat. Jeg mener, at det er den 15. og 31. maj, de finder sted. I dag er det finansieringen – og dermed indfrielsen af løftet om yderligere finansiering af EU-Tyrkiet-erklæringen fra 2016 – vi skal drøfte.

Jeg beder derfor udvalget om tilslutning til en linje, hvor Danmark arbejder for mest mulig genopfyldning af Tyrkiefaciliteten fra EU's budget.

Nikolaj Villumsen mente, at der var tale om en dybt kontroversiel sag, hvilket også var understøttet af, at der var indkaldt til forespørgselsdebat og samråd i Folketinget om, hvad de svimlende store beløb, der allerede var givet, var blevet brugt til. Kunne ministeren oplyse ham om, præcist hvornår regeringen var blevet klar over, at der skulle falde en afgørelse i den indeværende uge? Hvorfor var Europaudvalget først blevet oplyst dagen før dette møde, når sagen havde været oppe på Coreper i ugen inden? Det ville have været rart med længere tid til at behandle så store spørgsmål, som forhandlingsoplægget bød på. Det lød jo flot, at regeringen ville arbejde for, at EU-budgettet skulle finansiere genopfyldningen, men "arbejde for" betyder, at man er parat til at acceptere, at det ikke bliver sådan. Man ville altså ikke stemme imod, hvis der kom en regning på flere hundrede millioner kroner til den danske statskasse, når Erdogan skulle have nogle milliarder fra EU.

Forhandlingsoplægget var vagt, og det var under al kritik, at udvalget måtte vente med at få oplyst, hvad den milliard danske skattekrone, der allerede var givet, var blevet brugt til.

Rasmus Nordqvist fandt det umuligt at adskille indhold og finansiering af aftalen: Der skulle jo gives mandat til at udbetale 3 mia. euro på basis af netop indholdet af aftalen. Udvalget havde ved flere lejligheder bedt udlændinge- og integrationsministeren, der tidligere stod for at indhente mandater på området, om evalueringer af aftalen. Han kunne forstå på bl.a. Danwatch, der havde set hemmelige referater fra møder i Styringskomiteen for Faciliteten for Flygtninge i Tyrkiet, at der var stor kritik af aftalen og af Tyrkiets manglende respekt for demokratiet. Hvad mente ministeren om det? Og hvad med de andre aftaler, der var bundet op på aftalen til 3 mia. euro? Her tænkte han bl.a. på kontrakterne på militærudstyr i forbindelse med patruljering ved grænsemuren mellem Syrien og Tyrkiet, som faktisk var den, der holdt flygtningene i Syrien. Før udvalget kunne give mandat, var det nødvendigt at vide, hvad disse aftalers indhold var, og hvor mange penge det drejede sig om.

Kenneth Kristensen Berth meddelte, at Dansk Folkeparti syntes, det var en dårlig aftale. Det var først og fremmest grænselukningen mellem Grækenland og Makedonien, der havde bidraget til at stoppe tilstrømningen af flygtninge – ikke Tyrkiet-EU-aftalen. De faktiske tal viste, at der var returneret 1.400 personer til Syrien fra Grækenland, som primært kom fra Nigeria og Bangladesh, men at der til gengæld var sendt 11.400 syrere retur til Europa fra Tyrkiet. Aftalen gik ellers på, at når man sendte én person retur til Tyrkiet, ville man modtage én flygtning retur, men man havde altså reelt fået ti igen. Det var besynderligt, at den gode vilje over for Tyrkiet skulle bestå i en for ti, når udgangspunktet var en for en. Hvad var i øvrigt status på visumfrihed til tyrkiske statsborgere, der stadig var en del af aftalen, men som endnu ikke var effektueret? Han kunne forstå, at de 1.400 personer, der var tilbagesendt, var personer, der ikke havde ønsket at søge asyl i Grækenland. Det var klart, at de var blevet returneret. Var der tilbagesendt personer til Tyrkiet, der havde ønsket at søge asyl i Grækenland? Han kunne ikke se, at EU havde fået noget ud af aftalen.

Carsten Kudsk henviste til, at målgruppen for aftalen i 2015 var defineret som "flygtninge". Nu talte man om "personer med ret til subsidiær beskyttelse". Han havde googlet sig til, at det skulle betyde "med alt andet", så betød det, at uanset typen af flygtninge ville de nu blive omfattet af aftalen? Hvorfor havde man tilføjet ordet "subsidiær"?

Udenrigsministeren svarede Nikolaj Villumsen, at han ikke fandt det så kontroversielt. Det var ikke korrekt, at han først havde informeret udvalget dagen før, idet han på mødet i udvalget fredag den 13. april havde nævnt, at der var kommet gang i forhandlingerne, og at de skred hurtigere frem end forventet. Det havde holdt stik, og derfor havde han indkaldt til mødet med udvalget for at sikre mandatet. Et andet forløb havde været ønskeligt, men ministeren mente at have gjort alt, hvad han kunne, og havde intet andet ønske end at betjene udvalget efter bedste evne og i den rækkefølge, som det kunne lade sig gøre. Baggrunden for dette møde var den EU-Tyrkiet-aftale, som et flertal i Folketinget havde bakket op om, inklusive Socialdemokratiet og De Radikale. Indholdet af aftalen var der ikke rørt ved; her talte man kun om finansieringen af aftalen. Det var glædeligt, at det lod til, at

Danmark kunne slippe for at finansiere så stor en del af aftalen, som man havde kalkuleret med i finanslovsaftalen med Dansk Folkeparti. Man skulle glæde sig over, at det så ud til at gå i retning af, at man skulle bruge færre penge, end man har regnet med. Det ville ministeren her informere om og gerne have opbakning til. Det indholdsmæssige kunne man diskutere på det planlagte samråd og ved forespørgselsdebatten. Dog ville han gerne sige så meget, som at aftalen så ud til at virke. Antallet af ankomne via ruten var for 2018 indtil videre på 9.429 personer, for 2017 var tallet 41.000, 182.000 i 2016 og 885.000 i 2015. Der var altså sket et massivt fald i antallet af flygtninge på ruten. Man kunne som Dansk Folkeparti mene, at det skyldtes, at der var lukket for grænserne, men han mente, at det i høj grad skyldtes aftalen med Tyrkiet. Aftalens dynamik havde gjort, at langt færre bevægede sig mod Europa på grund af aftalen om tilbagesendelse til Tyrkiet.

Ifølge de seneste opdateringer fra Kommissionen havde flygtningefaciliteten indtil videre hjulpet mere end 1,2 millioner af de mere end 3,8 millioner flygtninge, der opholdt sig i Tyrkiet. Facilitetens projekter var primært centreret omkring humanitær bistand og uddannelse af flygtninge i Tyrkiet: 1,2 millioner af de mest sårbare flygtninge i Tyrkiet havde pr. 1. februar 2018 modtaget økonomisk bistand. Desuden havde 311.447 af de mest sårbare flygtninge i samme periode modtaget basal lægehjælp. Han kunne også nævne, at blandt de mest sårbare flygtninge modtog 17.913 gravide kvinder lægelig hjælp eller før- og efter fødselsassistance, 4912 personer modtog psykosocial bistand, og 5.228 personer modtog rehabiliteringsbistand i perioden januar til december 2017. Pr. oktober 2017 havde 312.151 syriske flygtningebørn modtaget tyrkiskundervisning, og de 43.388 syriske flygtningebørn, der var blevet tvunget til at afbryde deres uddannelse på grund af flugten, havde modtaget supplerende undervisning, så de igen kunne fortsætte deres skolegang. Mere end en halv million syriske flygtningebørn havde desuden modtaget undervisningsmateriale.

Aftalen virkede altså godt, og nu talte man om finansiering af den aftale, der i forvejen var indgået. Det var den finansiering, som ministeren håbede på opbakning til. Han så i øvrigt frem til at tage den indholdsmæssige diskussion på et senere tidspunkt.

Til Kenneth Kristensen Berth sagde ministeren, at Tyrkiet ikke levede op til kravene til visumfrihed, og han henviste til udlændinge- og integrationsministeren, hvad angik spørgsmålet om, hvor mange der havde søgt om asyl.

Svaret til Carsten Kudsk Lød, at faciliteten ikke alene var målrettet flygtninge, men også personer med subsidiært beskyttelsesbehov, og at der altså var tale om en teknisk præcisering af, hvem faciliteten retter sig imod. Den inkluderer også personer med subsidiært beskyttelsesbehov og personer, der ikke kan defineres som flygtninge efter FN's flygtningekonvention, men hvor det vurderes, at der er en betydelig grund til at tro, at de vil kunne lide seriøs overlast, såfremt de returneres til deres hjemland. Med denne præcision sikrer man, at projekter under flygtningefaciliteten kan give bistand til de personer, som faciliteten var tiltænkt.

Ministeren håbede i øvrigt, at der var forståelse for, at man havde forsøgt at håndtere sagen så hurtigt og effektivt som muligt, og at den som sagt også var blevet nævnt på fredagens møde.

Peter Hummelgaard Thomsen var med på udenrigsministerens skelnen mellem indhold og finansiering, men mente også, at de to ting hang sammen. I Socialdemokratiet diskuterede man løbende aftalen: Hvem hjælper den? Og hvordan influerer den på den i stigende grad svære relation til Tyrkiet? Det ændrede ikke på, at de mange hundredtusinder syriske flygtninge, der opholdt sig i Tyrkiet på baggrund af aftalen, fik bedre hjælp, og at den uomtvisteligt var med til at sikre, at færre begiver sig ud på den farefulde færd over Det Ægæiske Hav. Derfor var Socialdemokratiet stadig tilhænger af indholdet af Tyrkietfaciliteten, og det var glædeligt, at regeringen vurderede, at man skulle bruge færre penge på finansloven. Socialdemokratiet bakkede op om forhandlingsoplægget.

Holger K. Nielsen fandt det rimeligt at dele op i substans og finansiering, men var uforstående over for, at ministeren så alligevel valgte at levere et entusiastisk forsvar for substansen. Han ville gerne vide, om de penge, der gik til Tyrkietaftalen, faldt under DAC-reglerne.

Nikolaj Villumsen satte spørgsmålstejn ved, hvad pengene gik til. Ifølge Politiken var de blevet brugt til militærkøretøjer og vagttårne, hvorfra man havde skudt på folk, der forsøgte at flygte ud af Syrien. Ifølge den demokratiske opposition i Tyrkiet var mange af pengene endt i korrupsion hos Erdogan og hans islamistiske venner. Ministerens indlæg hang ikke sammen: I sin forelæggelse sagde han, at man måtte tage det op på et samråd og i en forespørgselsdebat, hvad pengene skulle bruges til, mens han i sit svar på spørgsmål kom med en lang opremsning om, hvad pengene var blevet brugt til. Hvor havde han de tal fra? Var det lystløgne fra en tyrkisk minister, eller kunne man læse det i de endnu ikke lukkede tyrkiske aviser? Var der tale om en evalueringsrapport, som i så fald skulle tilgå Folketinget? Hvis ministeren havde en oversigt over, hvad pengene gik til, håbede han, at udvalgets medlemmer kunne blive enige om at ville se den, før man kunne tage stilling til næste rates betaling. Kunne ministeren bekræfte, at når han bad om tilslutning til, at "regeringen vil arbejde for" og ikke "lægge afgørende vægt på", betyder det, at regeringen er parat til at acceptere, at den fulde regning bliver sendt til de danske skatteborgere?

Rasmus Nordqvist ville gerne have svar sit spørgsmål om de aftaler, han havde nævnt tidligere – altså dem, hvor EU havde brugt 83 mio. euro på militærkøretøjer, og som var aftaler, der var hægtet op på aftalen om flygtningefaciliteten. Var der lignende aftaler rundt om videreførelsen af den eksisterende aftale, som også kom til at munde ud i betalinger på 600.000 mio. kr. til militærkøretøjer til Tyrkiet? Han havde læst, at styringskomiteen havde holdt møde den 9. marts, hvor der blev rapporteret om Tyrkiets brud på menneskerettigheder og retsstatsprincipper, og hvor landene protesterede over, at Kommissionen mente, at man skulle fortsætte aftalen. Var det korrekt, at Danmark også havde protesteret der, fordi man ville have mere klarhed over fundamentale rettigheder i Tyrkiet? Eller havde Danmark støttet op om, at man skulle fortsætte aftalen, trods de ting der blev fremvist på mødet? Han havde flere gange bedt udlændinge- og integrationsministeren om at modtage evalueringer af aftalen i forhold til indhold og menneskeretlige konsekvenser. Hver gang

havde han fået at vide, at man ikke laver evalueringer, men nu viste det sig, at der var en styringskomité, der holdt nøje øje. Fandtes der evalueringsrapporter om aftalen, og hvornår kunne udvalget i givet fald få lov til at se dem?

Carsten Kudsk sagde, at hvis han forstod ministeren korrekt, var målgruppen altså også økonomiske migranter. Var der ikke en risiko forbundet med at gøre definitionen bredere, så de mennesker, der flygter for at opnå bedre økonomiske muligheder, også er indeholdt i aftalen?

Kenneth Kristensen Berth undrede sig over, at ministeren talte om en tilbagesendelses-aftale. Det var muligt, at den formelt eksisterede, men den havde ikke været testet, for de eneste, der var sendt tilbage, var personer, der havde afholdt sig fra at søge asyl i Grækenland. En tilbagesendelseaftale må vel principielt indbefatte alle syrere og ikke bare dem, der ikke søger om asyl. Principielt var Kenneth Kristensen Berth begejstret for at indgå aftaler med tredjelande om, at de skal overtage asylansøgere, men så skal de også gøre det. Det havde Tyrkiet ikke gjort: De havde modtaget 1.400 personer, men EU havde fået 11.400 retur. Det var en dårlig aftale, og derfor måtte han konkludere, at ligesom Dansk Folkeparti ikke kunne støtte aftalen i Folketingssalen, kunne partiet heller ikke give sin opbakning til ministerens forhandlingsoplæg i udvalget. Man burde tage sagen i egen hånd og lave en aftale med et land, man kan regne med, og hvor man ikke skal modtage ti personer, hver gang der sendes en ud.

Udenrigsministeren sagde, at Holger K. Nielsen pegede på et dilemma, og at han sikkert også havde fået kritik, hvis han ikke var kommet ind på indholdet af aftalen. Han havde derfor valgt at fremlægge nogle enkelte tal fra Kommissionens statusrapport, der var offentligt tilgængelig. Han ville sende et link, hvis udvalget ikke havde den i forvejen. Ministeren bekræftede, at finansieringen faldt under DAC-reglerne.

Han takkede for Peter Hummelgaard Thomsens opbakning og beklagede, at han ikke kunne få Dansk Folkepartis opbakning til at bruge lidt færre penge på finansloven.

Kenneth Kristensen Berth sagde, at fordi man havde sagt ja til en finanslov, syntes man ikke nødvendigvis, at alle de ting, der stod i den, var supergode. Det var ministeren nok enig i, hvis han tænkte sig godt om.

Nikolaj Villumsen kunne ikke støtte forhandlingsoplægget og var dybt forundret over, at man havde tænkt sig at give 21 mia. kr. til Erdogans dybt undertrykkende regime på et tidspunkt, hvor Tyrkiet angreb de allierede i Syrien, og hvor oppositionen og kritiske journalister sad fængslet. Hvis regeringen var klar over, hvad pengene havde været brugt på, og lå inde med en uafhængig revisionsrapport, ville han anbefale at sende den over. Så kunne man afvente stillingtagen, til rapporten var gennemgået, og ministeren og udvalget kunne mødes f.eks. den følgende dag.

Ministeren havde ikke besvaret hans spørgsmål om terminologien med "at arbejde for" og "lægge afgørende vægt på", men for de seere, der måtte følge med, kunne han forklare,

at et mandat, hvor man vil "arbejde for noget", er det samme som at sige, at regeringen er parat til at acceptere, at danskerne skal betale regningen. Det er uansvarlig omgang med borgernes skatte kroner, og det var ham ubegribeligt, at regeringen og Socialdemokratiet kunne acceptere det.

Formanden orienterede om, at ministeren havde henvist til den anden årlige rapport om faciliteten for flygtninge i Tyrkiet, der var blevet sendt til udvalget samme dag.

Rasmus Nordqvist havde set Kommissionens korte gennemgang, men efterlyste evalueringer af aftalen. Han havde gang på gang fået at vide, at de ikke eksisterer. Så var det mystisk at læse Danwatchs artikel om, at der sker løbende evalueringer inden for rammerne af styringskomiteen – også af de menneskeretlige aspekter af aftalen. Ministeren valgte ikke at svare på de spørgsmål, han stillede, men der var to, han burde kunne svare på. Findes der egentligt evalueringsrapporter om faciliteten? Og var der fortsat andre aftaler, der var bundet op på faciliteten, eller var de skåret fra?

Jan E. Jørgensen spurgte, om det var realistisk at forestille sig en forlængelse af aftalen, hvis der ikke blev bevilliget penge til den. Og hvilke konsekvenser ville det have, hvis den ikke blev forlænget?

Holger K. Nielsen erkendte, at der var en udfordring, som man forsøgte at adressere med aftalen, men at kontrollen med, hvad pengene blev brugt til, ikke var skarp nok. Mange penge gik til at opretholde Erdogans regime, der kommer længere og længere ud. Han kunne dermed ikke støtte forhandlingsoplægget.

Kunne ministeren i øvrigt bekræfte, at når en del af udviklingsbistanden bliver brugt på finansiering af aftalen, kan man regne med, at de penge, der bliver sparet, ikke bruges til hvad som helst? Der var lavet en aftale mellem Udenrigsministeriet og Finansministeriet om, hvordan man skal håndtere det i henhold til DAC-reglerne.

Udenrigsministeren bekræftede over for Holger K. Nielsen, at det var inden for de 0,7 pct. af BNI i udviklingsbistand, og der var andre gode formål, man kunne bruge pengene på inden for de 0,7 pct.

Til Jan E. Jørgensen sagde han, at hvis EU stoppede med at betale til aftalen, ville mange ikke længere få hjælp, og man kunne forvente, at de satte sig i bevægelse.

Han så frem til samrådet og forespørgselsdebatten, hvor man kunne afklare yderligere indholdsmæssige spørgsmål. Det fulde danske bidrag var afsat på finansloven, men regeringen kæmpede nu for, at regningen blev mindre. Finansieringen var dagens eneste spørgsmål. Han bekendt forelå der ikke evalueringsrapporter, men kun statusrapporter som den, udvalget havde fået tilsendt samme dag.

Rasmus Nordqvist syntes, det var en meget underlig fornemmelse, at ministeren ignorerede hans spørgsmål. Han kunne i øvrigt slet ikke se logikken i, at man troede, at man kan

bede om finansiering, men ikke tale indhold. Alternativet støttede på ingen måde op om et mandat, der gav så mange penge – hvad enten det var fra den danske statskasse eller fra EU's budgetter – til en aftale, der så vidt man kan se i de omtaler af aftalen, der kommer frem, udgør et decideret brud på menneskerettighederne. Der var ingen gennemsigtighed, idet der ikke blev fremlagt uafhængige revisionsrapporter om aftalen, som man normalt gør i forbindelse med lignende aftaler. Han så frem til samrådet og forespørgselsdebatten, hvor man kan få svar på, hvad der foregår i styringskomiteen, og hvad der var blevet sagt på mødet i komiteen den 9. marts 2018.

Den fungerende formand konkluderede, at der ikke var et flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Dansk Folkeparti, Enhedslisten, Alternativet og Socialistisk Folkeparti havde ytret sig imod det.

Mødet sluttede kl. 14.13